

הוועד ים והוועד רות

א. המינוח

הוועד

(א) הרכב הוועד
חברי הוועד היו, בסוף שנת תשי"ח, האדונים ייבין, כהן, פאיאנס, קוטשר (י"ר), רבין, המזכיר הא' איתן.

ב) ישיבות הוועד

ישיבה י"ח (כ"ז בשבט): נמסר ונדון דינוחשבון על פעולת ועדות המונחים, ובפרט הוועדות בצבא ההגנה לישראל. הוחלט לחדש את עבודת הוועדה למונחי הפסיכולוגיה ולהפעיל ועדה למונחי חשבונאות. כן נדונה בעית שיתוף הפעולה בין ועדות המינוח ובין הוועדות לענייני דקדוק.

ישיבה י"ט (כ"ב בתמוז): נמסרה סקירה על התקדמות העבודה, ונדונו הצעות להעמיד ועדות מינוח חדשות. הוחלט להכין הקמת ועדה למונחי רדיו ואלקטרוניקה, שתביא לאישור את מילונה של הוועדה מטעם משרד הדואר, והקמת ועדה לדיון בשמות בעלי-חיים, לפי הצעות הוועדה מטעם החברה לזואולוגיה. הורכבה ועדה למונחי ארכיונות, שתבדוק ותביא לאישור את הצעות הוועדה מטעם מוסדות הממשלה. כן נדונו דרכים להחיש את פעולת המליאה באישור מילונים ורשימות מונחים מוכנים לאישור ולפרסום.

הוועדות

(1) הוועדה למונחי הגיאוגרפיה (ירושלים)
החברים מטעם האקדמיה: האדונים ייבין, לייבל, ריבלין.
מומחים למקצוע: האדונים א"י בראוור, ד' עמירן, א' פרנס, י' קרמון, הגברת ח' מרגלית.
בדיון במונחי הקרטוגרפיה השתתף גם הא' א' שחר.
המזכיר: הא' דותן.

היו 13 ישיבות. הוועדה חזרה ועיינה ברשימת מונחי תורת האקלים (בישיבות אלו השתתף מחברי הוועדה למונחי המטאורולוגיה הא' י' טוקטלי, ובישיבה אחת האדונים ע' איתן וי' כצנלסון). נערך דיון סופי במונחי הגיאומורפולוגיה של כוחות-פנים ושל כוחות-חוץ (חלק א'). רשימה של מונחי קרטוגרפיה נדונה בקריאה נוספת אחרי קבלת הערות על החזר.

(2) הוועדה למונחי המנהל הציבורי (ירושלים)
החברים מטעם האקדמיה: האדונים ייבין, רבין, שלי.
מומחים למקצוע: האדונים ע' גוטמן, מ' גרינוולד, מ' הרטום, מ' נוי.
המזכיר: הא' דותן.

היו 10 ישיבות. נדונה רשימת מונחי המנהל הכללי בקריאה שנייה. רשימת מונחי ניהול ענייני עובדים וניהול משרד נדונה בקריאה נוספת אחרי קבלת הערות על החזר.

3 הוועדה למונחי הפסיכולוגיה — פסיכולוגיה חברתית (ירושלים)
 חברי הוועדה שנתמנתה ע"פ החלטת המליאה¹ לשם סיום הדיון במונחי הפסיכולוגיה
 החברתית היו — מטעם האקדמיה: האדונים בן-חיים, טור-סיני, מירסקי, סדן.
 מומחים למקצוע: האדונים ח' אורמיאן, י' בן-דוד, ש"נ הרמן.
 המזכיר: הא' דותן.
 היו 2 ישיבות. נדונו מונחי הפסיכולוגיה החברתית, שהמליאה לא הגיעה
 לידי החלטה בהם.²

4 הוועדה למונחי הפסיכולוגיה — הכנת המילון למונחי הפסיכולוגיה (ירושלים)
 החברים מטעם האקדמיה: האדונים אורבך, סדן.
 מומחים למקצוע: האדונים ח' אורמיאן, פ' שלזינגר, י' שגן.
 המזכיר: הא' דותן.
 היו 4 ישיבות. הוועדה חזרה לדון בכל רשימות מונחי הפסיכולוגיה, שנתפרסמו עד עתה,
 לשם עריכת מילון שלם. הוועדה גמרה את הקריאה הראשונה בפרקים א' (מחקר) וב' (מונחים
 פסיכולוגיים כלליים) והחלה בפרק ג' (חוש ותחושה).

5 הוועדה למונחי החשבונאות (ירושלים)
 החברים מטעם האקדמיה: האדונים קוטשר, שלי.
 מומחים למקצוע: האדונים ע' גוטמן, י' האפט, ת' לאנג, ד' עצמון, א' קרמר (מחודש
 סיוון ואילך).
 המזכיר: הא' דותן.
 היו 12 ישיבות. נערכה הקריאה הראשונה ברשימת מונחי המקצוע, שהכין הא' לאנג.

6 הוועדה למונחי האפיה (תל-אביב)
 החברים מטעם האקדמיה: האדונים איתן, לייבל.
 מומחים למקצוע: האדונים א' אדלר, י' גולן, פ' כץ, א' סופר.
 המזכיר: הא' ספן.
 היו 2 ישיבות. נגמר הדיון ברשימת המילואים למונחי הקונדיטאות (מונחי אפייה ג').

7 הוועדה למונחי תרבות הגוף (תל-אביב)
 החברים מטעם האקדמיה: האדונים איתן, שבטאל.
 המומחים למקצוע: האדונים י' אלוף, מ' בניהו, צ' נשרי, ש' שיק. הא' ע' גיל השתתף
 ב-2 ישיבות בעניין מונחי האגרוף.
 המזכיר: הא' ספן.
 היו 24 ישיבות. נדונו בקריאה שנייה מונחי האתליטיקה הקלה, בקריאה ראשונה מונחי
 תרגילים ומונחי משחקים, והוחל בקריאה הראשונה של מונחי האגרוף.

8 הוועדה למונחי ביטוח (תל-אביב)
 החברים מטעם האקדמיה: האדונים איתן, פרץ.
 מומחים למקצוע: האדונים מ' אופיר, א' סואן, י' שלו.
 המזכיר: הא' ספן.
 היו 12 ישיבות. נדונה בקריאה השנייה הרשימה השנייה של מונחי המקצוע.

1 ר' ישיבה כ"ז, בכרך זה עמ' 41.

2 החלטות הוועדה הובאו לפני ישיבה כ"ח של המליאה, ר' בכרך זה עמ' 48.

- 9) הוועדה למונחי הצבא (תל-אביב) החברים מטעם האקדמיה: הא' איתן, פאיאנס. החבר מטעם צה"ל: רביסרן י' בורלא. סרן ע' רייכמן השתתף בישיבות. שבהן נדונו מונחי הבליסטיקה. המזכיר: הא' ספן.
- היו 3 ישיבות. נדונו בקריאה האחרונה מונחי הבליסטיקה, ונדון המונח "הליקופטר".
- 10) הוועדה למונחי המטאורולוגיה (תל-אביב) הא' איתן מטעם האקדמיה והא' י"ל טוקטלי כמומחה למקצוע המשיכו בעריכתו ובהשלמתו של המילון המקצועי, שהוכן בוועדה מטעם ועד הלשון העברית.
- 11) הוועדה המרכזית למונחי הטכניקה (חיפה) החברים מטעם האקדמיה: האדונים אירמאי, איתן, בורלא, בן-נון (סגן יו"ר). החברים מטעם הטכניון ומבין אנשי הטכניקה: האדונים י' ברור, מ' גלברט, י' דורי (יו"ר), ב' פלדשטיין, ק' שטרק. המזכיר: הא' אסטרחן.
- התקיימו 2 ישיבות. נמסר דין-וחשבון על פעולת הוועדות המקצועיות ונקבעה תכנית הפעולה לשנת תשי"ט ותש"ך.
- 12) ועדת האישרים למונחי הטכניקה (הוקמה על-ידי הוועדה המרכזית לשם בירור ספקות במונחים, העומדים לאישור האקדמיה). החברים: האדונים אירמאי, איתן, בן-נון. המזכיר: הא' אסטרחן.
- היו 2 ישיבות. נדונו ההערות להודעת-הסיכום במונחי הרתכות בהשתתפות המומחים למקצוע האדונים ה' גרינטל וי' זקס.
- הוועדות המקצועיות מטעם הוועדה המרכזית למונחי הטכניקה:
- 13) הוועדה למונחי הימאות (חיפה) החברים מטעם האקדמיה: האדונים איתן, בן-נון. מומחים למקצוע: האדונים י' גרינשפן, ז' הים, ש' כהן, א' פיינגולד, ה' שונמן. המזכיר: הא' אסטרחן.
- היו 13 ישיבות. הוועדה גמרה את הקריאה האחרונה בפרקים א—ג של המילון למונחי הימאות וקריאה א' של פרק ד'.
- 14) הוועדה למונחי הנדסת הקרקע (חיפה) החברים מטעם האקדמיה: האדונים איתן, מלצר. מומחים למקצוע: האדונים י' בר-שלום, צ' גצלר, א' יבנין, מ' פלג, ש' קיש. המזכיר: הא' אסטרחן.
- ב-13 ישיבות גמרה הוועדה קריאה א' במילון למונחי הנדסת הקרקע.
- 15) הוועדה למונחי ביו (חיפה) החברים מטעם האקדמיה: האדונים איתן, קריב. מומחים למקצוע: האדונים י' ברור, א' גובר, ח"מ דיסקין, מ' לובזנס, מ' מלין, א' קרשון. בקצת ישיבות נכחו האדונים ג' פרקר, א' מרגלית, מ' רבהון. המזכיר: הא' אסטרחן.
- היו 8 ישיבות, ובהן נדונה בקריאה א' רשימה ג' של מונחי ביוב והתקנה תברואית, פרקים א—ג.

(16) הוועדה למונחי תורת החזק (חיפה)

החבר מטעם האקדמיה: הא' מלצר.

מומחים למקצוע: האדונים ד' אביר, ע' בן-צבי, י' בר-שלום, א' זסלבסקי, א' פוקס, ס' רוזנהויפט, מ' ריינר.

חבר-כתב: הא' צ' ונטיק.

המזכיר: הא' אסטרמן.

הוועדה עסקה ב-9 ישיבות בקריאה א' של הפרקים א—ה של המילון למונחי תורת החזק. ההצעה למילון הובררה על-ידי אינג' ס' רוזנהויפט על יסוד הצעה קודמת מאת אינג' יובל ועל יסוד המילון למונחי תורת החזק והריאולוגיה מאת פרופסור מ' ריינר.

(17) הוועדה למונחי בטרון (חיפה)

החבר מטעם האקדמיה: הא' בורלא.

מומחים למקצוע: האדונים צ' גצלר, מ' טני, ח' יגרמן, י' קרני.

המזכיר: הא' אסטרמן.

ב-8 ישיבות נדונו בקריאה א' הפרקים א—ה מן המילון למונחי בטון ובטון מזוין.

ועדות מטעם מוסדות אחרים, שהאקדמיה משתתפת בהן:

(18) עבודת המינוח בצבא ההגנה לישראל

המזכיר מטעם האקדמיה: הא' ר' ספן.

פעלו ועדות מונחים בחיל ההנדסה, בחיל ההספקה ובמטה הכללי.

(19) הוועדה למונחי רדיו ואלקטרוניקה (תל-אביב)

החבר מטעם האקדמיה: הא' איתן.

מומחים למקצוע: האדונים ש' גוטצייט (משרד המשטרה, יו"ר), ד' דגני (משרד הביטחון), ג' לביאון (משרד הדואר; שירותי הטלפון), ש' סמיילר (משרד הדואר, שירותי הרדיו), א' רון (משרד הדואר; מזכיר הוועדה). בישיבות אחדות השתתף רבי-סרן י' בורלא (צה"ל). היו 18 ישיבות. נגמר הדיון במילון המקצועי על יסוד הצעות מונחים של הא' רון.

(20) הוועדה למונחי פריון העבודה (תל-אביב)

החבר מטעם האקדמיה: הא' איתן.

מומחים למקצוע: האדונים צ' ישיב, י' לאור, י' מארק, י' סנגליה.

המזכיר: הא' ע' קורעל.

הוועדה גמרה את הדיון במילון המקצועי, והוא עומד להתפרסם כהוראת-שעה על-ידי המכון לפריון העבודה והייצור.

(21) הוועדה למונחי זואולוגיה (תל-אביב)

החבר מטעם האקדמיה: הא' איתן.

מומחים למקצוע: הגב' ד' אילון-סרני והאדונים ע' אביבי, א' ברש, מ' דור, ה' מנדלסון. הא' י' הופטין הצטרף לוועדה בעת דיון ברשימות מונחי הזחלים.

היו 7 ישיבות, ובהן נדונו שמות היונקים של ארץ-ישראל, שמות דגי הארץ ושמות זחלי הארץ.

ב. הדקדוק

הוועד

(א) הרכב הוועד

חברי הוועד היו האדונים בן־חיים (י"ר), בנעט, ברגרין, קוטשר, שירמן.
המזכיר: הא' מִדן.

(ב) ישיבות הוועד

בישיבה ה', ביום י"ח בשבט, קיבל הוועד את החלטות הוועדה לשאלות דקדוק שימושיות והעבירן כהודעת סיכום לידי המליאה (ראה לעיל, כרך זה, ישיבות המליאה, ישיבה ל' (עמ' 68–72)).

בישיבה ו' של הוועד ביום ב' בתמוז הוחלט: (א) לצרף את הגב' א' גרבל ואת הא' י' שבטיאל לוועדה לשאלות דקדוק שימושיות; (ב) להעמיד ועדה למונחי הבלשנות; (ג) להמשיך בפעולת ועדת התעתיק (מלועזית לעברית), שחבריה יהיו מעתה האדונים: בן־חיים, בנעט, ברגרין, טורסיני, ייבין, קוטשר ושירמן¹, ומזכירה הא' מִדן.

הוועדות

(1) הוועדה לשאלות דקדוק שימושיות

חברי הוועדה: האדונים בן־חיים (י"ר), בנעט, ברגרין, טורסיני, כהן, מירסקי, פולוצקי, פורת, פרץ.
המזכיר: הא' מִדן.

בשתי ישיבות של הפלג לעניינים שיטתיים חזרה הוועדה לברר פרטים בכללי נטיית השם, פרק המקצו הגדול, ובחודש שבט הגישה את סיכום החלטותיה לוועד הדקדוק. בישיבה נוספת דנה הוועדה בפרק הפתח.

בחמש ישיבות של הפלג לעניינים שוטפים דנה הוועדה בשאלות שהופנו אליה מטעם ועדות מונחים (מטבח, אפייה, פסיכולוגיה חברתית, גיאוגרפיה, תורת הקרקע, הנדסת הקרקע) ומטעם מחברים של ספרי לימוד.

(2) ועדה למונחי דקדוק ובלשנות

חברי הוועדה: האדונים בלאו, בן־חיים (י"ר), גרבל, קוטשר, רבין.
המזכיר: הא' מִדן.

בישיבתה הראשונה קבעה הוועדה את דרכי עבודתה, והטילה על חברה להכין את רשימת המונחים הלועזיים מתוך התחומים השונים של הספרות המקצועית. הוחלט, כי הפרקים הראשונים לדיון יהיו: (א) מונחים כלליים; (ב) מונחי הפונטיקה והפונולוגיה.

חידוש הפעולה לקביעת כללי הכתיב

ועד הדקדוק נשא ונתן עם המזכירות הפדגוגית של משרד החינוך והתרבות בחידוש הפעולה לביורום ולקביעתם של כללי הכתיב ושל הוראתם בבתי הספר. בישיבת המזכירות הפדגוגית, שהשתתפו בה הא' בן־חיים ומדן מטעם ועד הדקדוק, הוחלט כי משרד החינוך יכנס בתחילת שנת תש"ך כינוס מורים ועסקני חינוך בהשתתפות בלשנים לביורו השאלה, ואח"כ יפנה אל האקדמיה ללשון העברית, כי תעמיד ועדה לעניין זה.

1 הא' שירמן היה חבר בוועדה גם בשנים הקודמות, ובטעות נשמט שמו בזיכרונות האקדמיה ד' (תשי"ז, עמ' 115), ה' (תשי"ח, עמ' 62).

ג. הפרסומים

בשנת תשי"ט יצאו:

"לשונו", כתב עת לחקר הלשון העברית והתחומים הסמוכים לה, כרך עשרים ושלושה, חוברות א-ד; העורך: זאב בן-חיים; מזכיר המערכת: מאיר מדן.

"לשונו לעם", קונטרסים עממיים לענייני לשון, בעריכת ע' איתן ומ' מדן, מחזורי קונטרסים א-י (צג-קב); מהם קונטרסים מיוחדים: "עשור של עברית" מאת ש' מורג, "כתיב מלא החל מכיתה א" מאת א' בנודי.

זיכרונות האקדמיה ללשון העברית ג-ד (תשט"ז-תשי"ט).

זיכרונות האקדמיה ללשון העברית ה (תשי"ח)

סודרו בדפוס:

"העברית שבפי יהודי תימן" מאת שלמה מורג (7 גיליונות הדפוס הראשונים).

ד. המילון ההיסטורי של הלשון העברית

הא' דב ירדן, שעבד עד תמוז תשי"ט, עבר על ספרים שונים מתוך הפרשנות העברית והמדקקים העבריים של ימי הביניים.

הא' אלעזר מרגליות עבר על תרגום השבעים לספרי הפרוזה של הכתובים ועל פירוש הנ"ך של תלמידי מנדלסון, הידוע בשם "ביאור".

הא' טורסיני עבר על תרגום השבעים לספרי הנבואה והשירה שבתנ"ך וכמעט על כל החומר שנאסף עד כה על ידי האדונים מרגליות וירדן בתחום התלמודים, התרגומים הארמיים, הסורי והפרשנות העברית, וכן בירר כמה בעיות מילוניות שיטתיות, שפרסם אותן גם כמאמרים בסדרה "בעקבות הלשון והספר" ב"לשונונו", וגם בעברית ובלועזית בעיתונים וקבצים אחרים. בחודש אב נכנס לעבודה הא' גדעון גולדנברג, שרשם חומר מתוך ספרים וקבצים לועזיים.

ביחד עם זה דן הא' טורסיני עם עוזריו הנ"ל על כמה בעיות כלליות ופרטיות לקראת הכנת הכתיבה של הערכים במילון, בין לשם הכנת חוברת לדוגמה, ובין לשם מתן צורה למילון כולו.

בניסן תשי"ט הוחל בראשותו של הא' בן-חיים בעבודת ההכנה למילון ההיסטורי שמחוץ למקרא על פי התכנית, שהובאה לפני מועצת המערכת בישיבתה בכ"ח בסיוון תשי"ח ונתאשרה בישיבת המועצה בכ"ב בטבת תשי"ט (עי' זיכרונות ה', עמ' 62).

האדונים ישראל ייבין וגד בן-עמי צרפתי עסוקים בחלק מזמנם בניסוח החומר לעיבוד חוברת המקורות: הא' ייבין עוסק במקצועות הפיוט והשירה, והא' צרפתי בספרות התלמודית (הלכה ואגדה). בראשית חש"ך יהא אפשר להתחיל בהכנת רשימת הערכים.